

# OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

IZDAJATELJ IN LASTNIK: „KMETSKA ŽUPANSKA ZVEZA“.

Izhaja vsakega 15. dne meseca, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu „Občinske Uprave“ v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

**Dr. Vladislav Pegan.**

Posamezna številka 60 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo „Občinske Uprave“ v Ljubljani.

Cena oglasom je za enostopno petitno vrsto 30 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

## VI. vojno posojilo.

Trdna kot hrast stoji naša armada že skoraj tri leta na bojiščih. Ne le, da so se vsi naporu po številu mnogo močnejšega sovražnika razbili ob njeni hrabrosti, izvojevala je celo celo lepih in velikih zmag nad njim. Zgodovina bo pisala o velikih činih naše armade in pozni rodovi bodo občudovali njeno hrabrost in neustrašenost. Vajena zmag bo šla naša armada po tej poti tudi v bodoče naprej ter nam izvojevala zmago in prinesla slavnim njenim činom odgovarjajoč časten mir. Da pa država in njena hrabra armada moreta vse to čimpreje izpeljati, potrebujeta izdatnih sredstev. Sveta dolžnost vsacega državljana je, da podpira državo in ji priskoči s svojimi sredstvi na pomoč.

Ravnokar je razpisano VI. vojno posojilo. Naše občine so pri vseh dosedanjih vojnih posojilih častno izkazale svojo domoljubno dolžnost. Pričakovati je zanesljivo, da to store tudi sedaj. Župani in drugi občinski funkcionarji skrbite, da bodo občine podpisale kar največje svote, in vplivajte tudi na občane, da se udeleže v obilnem številu in s čim znatnejšimi sredstvi podpisovanja vojnega posojila. Pokažimo sovražnikom z vojnim posojilom, da smo tudi na gospodarskem polju nepremagljivi!

Kakor 5. izda se tudi 6. vojno posojilo v dveh oblikah:

- I. štiridesetletno davka prosto  $5\frac{1}{2}\%$  amortizacijsko posojilo in
  - II. davka prosti  $5\frac{1}{2}\%$  dne 1. maja 1927 povračljivi državni zakladni listi.
- Podpisovanje se prične **dne 10. maja t. l.** in se zaključi **dne 8. junija t. l.**

Subskripcijski pogoji so sledeči:

1. Subskripcijska cena 40 letnega davka prostega  $5\frac{1}{2}\%$  amortizacijskega državnega posojila znaša za vsacih nominalnih 100 K 92 K 50 h, odštevši  $\frac{1}{2}\%$  povračila toraj **92 K** in se poleg tega še odobrijo enomesečne obresti, ker teče kupon vojnega posojila od 1. aprila t. l. dalje, dočim se podpisovalcu isti računa še le od 1. maja t. l., tako, da stane 100 K nom. — **le 91 K 54 h.**

2. Subskripcijska cena davka prostih  $5\frac{1}{2}\%$  dne 1. maja 1927 povračljivih državno-zakladnih listov pa znaša za vsakih nominalnih 100 K — **94 K**, odštevši  $\frac{1}{2}\%$  povračila, torej **93 K 50 h.**

Obe vrsti vojnega posojila sta davka prosti in imata pupilarno varnost. Županstva naj takoj skličejo seje občinskih odborov, ki naj sklepajo glede VI. vojnega posojila in tozadavne sklepe nato nemudoma naznanijo deželnemu odboru, da jih odobri.

# Nekaj o davščini od prirastka na vrednosti nepremičnin.

(Dr. F. T.)

## Uvod.

Daljšo razpravo o uvedbi davščine od prirastka na vrednosti nepremičnin je objavila „Občinska Uprava“ že v 6. številki letnika 1913, torej kmalu potem, ko je stopil v veljavo tozadevni kranjski deželni zakon z dne 4. junija 1912, dež. zak. št. 34. V tem članku se je obrazložil namen, pojem in upravičenost davščine na vrednostni prirastek, nadalje se je v njem razpravljalo, od česa se pobira davščina in kdaj nastopi davčna obveznost, kaj je vrednostni prirastek, kako se davščina odmeri, katera oblastva odmerjajo davščino, o postopanju teh oblastev pri odmerjanju davščine, o porabi donosa davščine in njenega poviška in o dobi veljavnosti zakona.

Naš namen ni, vse zakonite določbe še enkrat sistematično obdelati, ampak opozoriti županstva in druge naše naročnike na posebnosti zakona o uvedbi davščine od prirastka na vrednosti nepremičnin, ki jih je pokazala praksa, in na ponavljajoče se napake oziroma pogoške, ki jih delajo davčni obvezanci večinoma v svojo lastno škodo.

Podobno kakor na Kranjskem je uvedena davščina od prirastka na vrednosti nepremičnin tudi na Koroškem, Tirolskem in v Šleziji. Kar bo povedano v nastopnih razpravnih točkah o kranjskem zakonu, velja v bistvu tudi o drugih zadevnih zakonih, zlasti pa o koroškem.

## I.

### Kdaj nastopi obveznost plačati davščino od vrednostnega prirastka?

Pri razreševanju vprašanja, kdaj nastopi obveznost plačati davščino od vrednostnega prirastka, je pred vsem merodajna doba veljavnosti zakona. Kranjski deželni zakon o uvedbi davščine od prirastka na vrednosti nepremičnin z dne 4. junija 1912, dež. zak. št. 34, je dobil veljavo z dnem, katerega je bil razglašen izvršitveni ukaz, t. j. s 1. julijem 1912, in jo izgubi z 31. dnem decembra 1917 (§ 30). Deželni odbor vojvodine Kranjske je pa sklenil v svoji seji dne 8. marca 1917 s pridržkom naknadne odobritve deželnega zbora, naj se podaljša veljavnost zakona za nadaljna tri leta, t. j. od 1. januarja 1918 do vštete 31. decembra 1920, in temu sklepu izposluje Najvišje potrjenje. Če bo sklep deželnega odbora sankcioniran, bo trajala doba veljavnosti zakona o uvedbi davščine od vrednostnega prirastka do 31. decembra 1920. Na Kranjskem je torej doba veljavnosti omejena na čas od 1. julija 1912 do 31. decembra 1917, odnosno 31. decembra 1920. V to dobo mora pasti tisto pravno dejanje, ki daje zakoniti povod za odmero in predpis davščine.

Vzemimo primer! A namerava kupiti, B pa prodati njivo parc. št. 34, kat. obč. Senično. A in B se

najpreje pogajata, potem se zedinita glede cene, dogovorita podrobnosti glede izročitve in prevzema njive, pozneje napravita in podpišeta pismeno kupno pogodbo, o priliki gresta k notarju, da vloži zanju zemlje-knjižni predlog, ta predlog obravnava sodišče, ki odloči, če naj se prepiše lastninska pravica do njive na kupčevo ime; na podlagi tozadevnega sklepa sodišča se izvrši vknjižba. Vpraša se, katero pravno dejanje daje odmernemu oblastvu pravico do odmere in predpisa davščine od vrednostnega prirastka, ali že sklep ustne pogodbe, ali dejanski prenos njive, ali podpis pismene pogodbe, ali vložitev zemlje-knjižnega predloga pri sodišču, ali izdaja tozadevnega sklepa sodišča, ali šele vpis v zemljiški knjigi? Kaj pravi zakon o uvedbi davščine glede tega?

Prvi odstavek § 1. zakona se glasi doslovno: „Pri knjižnem ali izvenknjižnem prenosu v vojvodini Kranjski ležeče obdelane ali neobdelane nepremičnine ali deleža nepremičnine se po nastopnih določbah pobira davščina od prirastka na vrednosti.“

Prvi odstavek § 12. pa pravi: „Za izračun prirastka na vrednosti in za to merodajne posestne dobe sta merodajna vsebina in čas otujilnega opravila (razlastilnega razsodila, razsodbe), na katerem sloni prenos.“

Iz prve določbe sledi, da se more lastnina na nepremičninah prenesti z vknjižbo pridobitnega opravila v za to določene javne knjige (zemljiško knjigo, deželno desko, železniško knjigo itd.) kakor tudi s samo dejansko izročitvijo nepremičnine v pridobiteljevo posest; povoda za odmero davščine od vrednostnega prirastka torej ne daje šele vknjižba kupne pogodbe v zemljiško knjigo, ampak že dejanski prenos zemljišča v kupčevo posest. Pa tudi prenosa ne zahteva zakon brezpogojno! Drugonavedena postavna določba namreč jasno pove, da je za izračun prirastka na vrednosti in posestne dobe merodajen čas otujilnega opravila ozir. pravnega dejanja, na katerem sloni prenos, t. j. tisti čas, v katerem je nastal pravni naslov za prenos nepremičnine, z drugimi besedami, tisti čas, v katerem se je izvršilo otujilno opravilo (kup, menjava), oziroma izdalo razlastilno razsodilo ali pa izrekla razsodba.

Torej se ne zahteva kot povod za odmero davščine niti vknjižba niti prenos, ampak zadostuje že tisto pravno dejanje, na podlagi katerega se izvrši prenos in vknjižba, torej kupna pogodba, menjalna pogodba, razlastilno razsodilo i. dr.

Vzemimo najprej kupno pogodbo.

Za odmero davščine od vrednostnega prirastka pride v poštev tisti čas, v katerem postane kupna pogodba veljavna. Kup je pa gotov, čim se pogodnika (prodajalec in kupec) zedinita glede predmeta kupā in

glede cene tega predmeta. Določene oblike za to v obče ni treba; pogodba se torej more skleniti ustno ali pismeno, pred sodiščem ali zunaj tega, s pričami ali pa brez njih (§§ 1054 in 883 obč. drž. zak.). Določena oblika je potrebna le tam, kjer jo zakon izrecno zahteva. Pravica odmernega oblastva predpisati davščino od prirastka na vrednosti prodanega zemljišča in dolžnost davčnega obvezanca to davščino plačati, nastopi torej večinoma že s sklepom ustne pogodbe. Le če sta si pogodnika izrecno izgovorila izgotovitev formalne pismene pogodbe, se davščini od vrednostnega prirastka podvrženo dejanje prenosa izvrši še-le s sklepom formalne pogodbene listine (razsodba uprav. sodišča z dne 16. oktobra 1913, št. 8551, Budw. 9.813 A), kjer pa zahteva zakon določeno pogodbeno obliko, pa šele s sklepom pogodbe v predpisani obliki.

Primer: Sosea A. in B. sta sklenila ustno kupno pogodbo glede njive parc. št. 34, kat. obč. Senično, dne 10. marca 1912, pismeno pogodbo sta podpisala dne 17. avgusta 1912; v dejansko posest je prevzel njivo kupec A dne 1. novembra 1912, zemljejniski prepis se je izvršil šele 15. maja 1915. — Kupna pogodba je postala pravnoveljavna že 10. marca 1912, zakon v uvedbi davščine je pa zadobil veljavo šele 1. julija 1912, torej se od prenosa te parcele ne sme predpisati

davščina. Če sta se pa pogodnika A. in B. dogovorila, da postane kupna pogodba veljavna šele z obojestranskim podpisom pogodbene listine in se je to zgodilo 17. avgusta 1912, torej v času, ko je bil zakon o uvedbi davščine že v veljavi, sme odmerno oblastvo predpisati davščino od vrednostnega prirastka, seveda, če so izpolnjeni tudi vsi drugi predpogoji za odmero davščine n. pr. prirastek na vrednosti v zadostni višini.

Kar je tu povedano o kupni pogodbi, to velja tudi glede menjalne pogodbe, ki se razlikuje od kupne le v tem, da se da za pridobljeni predmet namesto denarja kak drug predmet.

Toliko o otujilnih opravilih.

Če se pa izvrši prenos nepremičnine na podlagi od pristojnega političnega oblastva izdanega razlastilnega razsodila ali pa od kompetentnega sodišča izrečene razsodbe, je za davščino od prirastka na vrednosti razlaščne, oziroma na podstavi razsodbe prenešene nepremičnine merodajen čas pravomočnosti razsodila oziroma razsodbe (glej razsodbo upravnega sodišča z dne 28. januarja 1915, št. 604, Budw. 10.731 A).

(Dalje prihodnjič.)

## Vojaški dopusti za kmetijska in gozdarska dela v letu 1917.

Z ozirom na to, da je vsled neprestanega pritegovanja moškega prebivalstva v vojaško službo vedno manj civilnih delavnih moči na razpolago za kmetijstvo in gozdarstvo, in z ozirom na veliko važnost, da se kar najbolj pospešujeta kmetijstvo in gozdarstvo, je vojno ministrstvo dogovorno z resortnimi ministri izdalo z razpisom z dne 26. marca 1917., odd. 10, št. 52.000 res., glede dopustov za kmetijska in gozdarska dela odredilo sledeče:

Dopusti se dajejo na pri raportu izrečeno prošnjo samostojnim kmetovalcem in gozdnim posestnikom, zakupnikom, vinogradnikom, oziroma njih najbližjim svojcem (sinu, zetu, bratu), potem kolarjem, sodarjem, kmetijskim kovačem, če ti profesijonisti na deželi samostojno izvršujejo svoj obrt v prid kmetijstvu in gozdarstvu.

Ta določila so proti prejšnjim odredbam toliko drugačna, da dobe dopuste samo samostojni kmetovalci itd., vse drugo moštvo pa se uvrsti med takozvane vojaške delavske oddelke.

Poveljniki nadomestnih krdel, zavodov i. t. d. so osebno odgovorni za to, da bo upravičencem mogoče izreči svoje prošnje pri raportu in da jim v tem oziru ne bodo delali nobenih ovir podpoveljniki.

Pravica dovoljevati kmetijske dopuste je izročena poveljnikom nadomestnih krdel (zavodov itd.).

Za dovolitev teh dopustov se ne zahtevajo niti pisane prošnje, niti dokazila (izpiski iz katastrov, uradna potrdila itd.) Samo v očitno sumljivih slučajih se bodo vršile poizvedbe pri dotičnih oblastvih, in to nemudoma brzojavno.

Vojaki, ki brezdvomno niso samostojni kmetovalci, ali posestniki gozdov, zakupniki ali njih najbližji svojci (sin, zet, brat), oziroma kolarji, sodarji ali kmetijski kovači, ne morejo dobiti dopustov, tudi če za nje prosijo. Ti možje se uvrste med vojaške delavske oddelke.

Politična oblastva morajo stranke poučevati, da zadostuje pri raportu podana ustna prošnja za kmetijski dopust in da se tem prošnjam ugodi, kolikor je mogoče iz vojaških ozirov. Dalje je dopovedovati strankam, da vojaška osrednja oblastva niso v položaju, kakorkoli vplivati na rešitev takih k njim naravnost došlih prošenj, ker pregleduje, oziroma presoja te prošnje glede vrednosti uvaževanja in dopustnosti dovolitve dopusta samo pristojno nadomestno krdelo (zavod). Pri osrednjih oblastvih (ministrih) došle prošnje se ne rešijo. Pa tudi naravnost pošiljati take prošnje poveljstvu nadomestnega krdeli ni potrebno, ker zadostuje, kar je bilo že prej omenjeno, že pri raportu izrečena prošnja. Predlaganje takih prošenj pri nadomestnem krdelu marveč le zakasni rešitev, ker bi se jih le preveč nakopičilo.

Moštva dobe dopuste načeloma le v tiste kraje, v katerih imajo svoje kmetije, oziroma kjer stanujejo njih najbližji svojci (starši, tast in tašča, brat).

Z ozirom na razne dobe obdelovanja kmetij v državi se bodo vojaška poveljstva glede pričetka poljskih del v ozemlju vojaškega poveljstva domenila s političnimi oblastmi in naznanila podrejenim četam, zavodom itd. za orijentacijo dotični čas, da dobe upravičeni možje dopuste tudi v resnici ob poljskem delu. Samostojni kmetovalci in gozdni posestniki, zakupniki in najbližji svojci (sin, zet, brat), oziroma kolarji, sodarji ali kmetijski kovači dobe dopuste za vsako glavno delo (obdelovanje, žetev, mlatev itd.) za kar mogoče dolgo časa (najmanj za pet tednov). Pri tem se bo oziralo na to, da se zlasti samostojnim kmetovalcem, zakupnikom itd., ki imajo le majhno posestvo, dovoli ta dopust ob vsakem glavnem delu z ozirom na čas, v katerem je opraviti posamezna kmetijska dela, v obrokih. Dalje se bo oziralo pri dovoljevanju dopustov na to, da ne bo vsled predolgega dopusta enega moža prikrajšan kateri drugi, ki ima tudi pravico do njega. Kjer bodo zahtevale razmere, pojdejo možje povrstoma na dopuste. Brezpogojna dolžnost vseh poveljnikov in načelnikov je urediti, službene razmere tako, da so kar najdaljši dopusti zagotovljeni moštvom, ki jih je pri tem upoštevati. Kolikor je dopustno, se smejo večkratni dopusti dovoliti moštvom za vsakokratna kmetijska in gozdarska dela.

Za geografične meje dopustom, in sicer za mejno črto proti sovražniku, velja ozemlje ob primorsko-kranjski meji preko Cerknega in Podbrda in odtod ob progi državne železnice do Jesenic. Dopusti se ne dajo v tiste kraje, v katerih razsajajo nalezljive bolezni. Take kraje si vojaška poveljstva drugo drugemu naznanijo in splošno razglase.

Moštva gredo na dopuste, če mogoče, v civilni obleki. Tisti možje, ki odidejo na dopust v vojaški obleki, morajo kolikor le mogoče biti pri delu civilno oblečeni.

Vsak dopustnik dobi dopustnico, da se more vsak čas izkazati s pravico za dopust. Županstvo

mora na dopustnici potrditi dejansko opravljeno delo. Političnim okrajnim oblastvom je s pomočjo orožništva nadzirati dopustnike, ali res opravljajo potrebna kmetijska in gozdarska dela. Možje, ki ne vrše teh del, prijavi politično oblastvo, oziroma orožništvo ujetniškemu nadzorovalnemu častniku, ki je pridelen dotični deželni delavski izkazovalnici. Ta nadzorovalni častnik odredi, da mož zopet odide k vojakom, in o tem obvesti nadomestno krdelo (zavod). Nadomestna krdela (zavodi), ki se jim prijavijo taki zanikerni, vpokličejo te možje brzojavno in jih najstrožje kaznujejo. Taki možje ne dobe v istem letu nič več dopustov za kmetijsko delo, ampak se uvrste v vojaške delavske oddelke. Pravtako se najstrožje kaznujejo tisti možje, ki niso kmetijskega poklica ali so le kmetijski delavci in torej nimajo pravice do dopustov, pa so z neresničnimi povedbami prišli do dopusta. Dopustnike, ki so že dovršili dela na svojih kmetijah in v svojih gozdih, oziroma na posestvih svojih staršev, bratov, tasta in tašče, morajo politična oblastva, županstva, komisije za obdelovanje in žetev potem uporabljati na drugih posestvih. Za plačilo dobe dopustniki, ki delajo na drugih posestvih, v kraju običajno mezdo, če ni bilo drugače dogovorjeno. Ako je sploh pošlo delo, se morajo ti možje takoj vrniti k vojakom.

Dopustniki se morajo pri delu na svojih posestvih, oziroma svojih staršev, tasta in tašče ali bratov ter na drugih posestvih natančno ravnati po ukazih političnih oblastev, županstev ter komisij za obdelovanje in žetev; morajo se takoj, ko pridejo v svoj kraj, in kadar odidejo iz tega kraja, malo prej zglašiti pri županstvu. Drugje se ni zglašati.

Določbe glede dopustov se uporabljajo samo za moštva v zaledju (izvzeti so že dalje časa služeči podčastniki). Častniki (aspiranti), enoletni prostovoljci, dalje časa služeči podčastniki se vobče ne upoštevajo pri dopustih za kmetijska in gozdarska dela, oziroma za nadzorovanje in vodstvo teh del. Kolikor so te osebe neizogibno potrebne za kmetijstvo in gozdarstvo, se po zmislu veljavnih odredb oproste za toliko časa, dokler so potrebne.

# Občinsko posredništvo.

Navodnik in zakon za kronovine avstrijskega juga.

(Dr. Fran Mohorič.)

(Dalje.)

## Deželni zakoni.

### II.

**Zakon z dne 10. julija 1910, dež. zak. št. 35, veljaven za vojvodino Koroško, o občinskih posredništvih.**

Na predlog deželnega zbora Svoje vojvodine Koroške in na podlagi zakonov z dne 21. septembra 1869, drž. zak. štev. 150, in z dne 27. februarja 1907, drž. zak. št. 59, ukazujem kakor sledi:

### § 1.

Posredništvo v svrhu poravnavega poskusa med prepirnimi strankami je ustanoviti v vsaki krajni občini po zaupnikih, izvoljenih iz občine, v kateri sklene občinski zastop (občinski odbor) ustanovitev takega posredništva.

Ob enem mora določiti občinski zastop, ali se občinsko posredništvo naj ustanovi s polno pristojnostjo ali z omejitvijo na pristojnost za sklepanje poravnave po členu I. § 1, zakona z dne 27. februarja 1907, drž. zak. št. 59, ali za uvedbo spravnih poskusov po členu II., § 1. omenjenega zakona.

Občine, ki ustanove v svojem okolišu več posredništev, morejo odkazati vsakemu izmed teh uradov poseben del občinskega ozemlja za okoliš, za katerega je izključno pristojen, ali pa izreči vsako posamezno posredništvo pristojnim za ves obseg občinskega ozemlja (člen IV. zakona z dne 27. februarja 1907, drž. zak. št. 59).

Dvoje ali več občin istega sodnega okraja more skupno ustanoviti tako posredništvo.

V tem slučaju imajo dotične občine sporazumno ukrepati po določbah odstavkov 1 in 2.

V občinah, v katerih je že ustanovljeno eno ali več posredništev, more določiti občinski zastop, da naj so in od katerega časa pristojna že obstoječa posredništva ali posamezna med njimi tudi za izvedbo spravnih poskusov v zadevah zaradi razžaljenja časti v zmislu člena II, §-a. 1. drž. zak. z dne 27. februarja 1907, drž. zak. št. 59, in sicer ali samo za te ali razen tega kakor doslej za sklepanje poravnave v zmislu člena I, § 1. navedenega zakona.

### § 2.

Posredništvo se sestaja iz najmanj treh zaupnikov poleg enega namestnika, katere ima voliti občinski zastop izmed občanov z glasovnicami. Za veljavnost volitve je potrebna nadpolovična večina glasov.

Kadar zaupnik, ki ga je izvoliti, ne dobi nadpolovične večine glasov, pride do ožje volitve, razen

tedaj, ako bi bili razdeljeni vsi oddani glasovi samo na dve osebi, v katerem slučaju odloči žreb, ki ga potegne predsednik.

### § 3.

Kadar ustanovi več občin skupno posredništvo, je izvoliti zaupnike na zborovanju občinskih odbornikov teh občin izmed njihovih občanov.

Sklicanje tega zborovanja ter predsedovanje gre onemu županu, ki je po letih najstarejši.

O volitvi je napraviti zapisnik, katerega imajo podpisati župan in dva odbornika vsake občine.

### § 4.

Nihče se ne more siliti, da sprejme izvolitev v posredništvo.

Poslovanje zaupnikov traja tri leta. Oni volijo iz svoje srede načelnika, kateremu pristaja poslovodstvo.

### § 5.

Voljiv je vsak občan, ki je sposoben biti voljen v občinski odbor, izvzemši aktivno službujoči sodniki.

### § 6.

Izid volitve mora župan v občini razglasiti in naznaniti deželnemu odboru in predstojnemu političnemu oblastvu. Zadnje mora razveljaviti izvolitev v zmislu po § 5. neizvoljivih oseb, dopustivši priziv.

Kadar se volitev ne spodbija, ali pa se je razsodilo o njeni veljavnosti utočnim potom, mora naznaniti politično oblastvo okrajnemu sodišču ustanovitev ter začetek poslovanja posredništva in izvoljene zaupnike. Izvoljeni zaupniki morajo pred nastopom svoje službe namesto prisega obljubiti na roke župana vestno izpolnjevanje svojih dolžnosti. Kadar je bil zaupnikom v posredništvo izvoljen župan, stori obljubo na roke načelnika predstojnega političnega oblastva ali njegovega odposlanstva.

### § 7.

Kadar zaupnik umre ali se odpove službi, ali kadar nastopijo okoliščine, ki bi bile izključile njegovo izvoljivost (§ 5), ali bi ga po mnenju občinskega odbora ovirale pri rednem uradovanju ali mu jemljejo zaupanje, je izvoliti na njegovo mesto drugega zaupnika.

Kadar izve politično oblastvo iz naznanil sodnih oblastev, poklicanih izvrševati sklenjene poravnave, o tako pomankljivem poslovanju, da se mu vsiljuje prepričanje o nesposobnosti izvoljenih zaupnikov ali posameznikov izmed njih, mora to naznaniti c. kr. deželnemu predsedniku. Le-ta je opravičen odrediti, kadar

se stem strinja deželni odbor, da se izvolijo namesto zaupnikov ali posameznikov izmed njih drugi, ali da se utesni pristojnost posredništva (§§ 10, 27).

### § 8.

Nova volitev vseh zaupnikov posredništva se vrši po preteku onega časa, za katerega so bili izvoljeni.

Člani posredništva imajo vendar ostati tako dolgo v svoji službi, dokler ni izvršena nova volitev.

Odstopivše člane je možno zopet izvoliti, kadar ni nobenega zakonitega zadržka.

### § 9.

Služba zaupnika je častna služba, torej se mora opravljati brezplačno; vendar gre zaupniku na zahtevanje povračilo dejanskih in potrebnih izdatkov.

Red, po katerem morajo izvrševati zaupniki svoje uradne posle, določuje vodja posredništva.

### § 10.

Pred posredništvom se morejo sklepati med prepirnimi strankami veljavne poravnave:

- a) o denarnih terjatvah in pravicah do premičnin;
- b) v sporih o določitvi ali popravku mej nepremičnih posestev ali o zemljiških služnostih;
- c) v sporih o služnosti stanovanja;
- d) v sporih o posesti.

Za sklenitev take poravnave je potrebna istočasna navzočnost vsaj dveh zaupnikov.

O poravnava, s katerimi se prenese lastnina zemljiškoknjižno vpisane nepremičnine ali njenih delov ali se izpremeni zemljiškoknjižno telo, mora posredništvo poročati uradoma merskemu uradniku. Poravnalni razpravi se more privzeti v takih primerih, da načrta nepremičninske meje, na predlog strank zvedenec, ki je upravičen sestavljati in poverjati geometrijske načrte (situacijske načrte) (člen I, § 1. zakona z dne 27. februarja 1907, drž. zak. št. 59).

### § 11.

Za poskus poravnave v državljanskih pravnih zadevah je pristojno ono posredništvo, v čegar okolišu stanuje ali biva ta ali ona stranka. Kadar je tedaj pristojnih več posredništev, ima opraviti poravnalni poskus ono posredništvo, pri katerem je bila zadeva najprej vložena.

### § 12.

Posredništvo more določiti v naprej gotove dneve, ob katerih morejo stranke priti tudi brez poprejšnje prijave poravnavnega ali spravnega poskusa (§ 27). Taka določba se mora v okolišu posredništva primerno razglasiti.

### § 13.

Sporna zadeva se more ustmeno ali pisмено prijaviti posredništvu. Prijava mora obsegati ime in bivališče strank in predmet spora.

### § 14.

Kadar prideta k posredništvu obe stranki skupno, opraviti je poravnavno razpravo po možnosti takoj. Kadar je to nemogoče ali ako pride le ena stranka, ima vodja posredništva določiti čas poravnave razprave ter k nji povabiti obe stranki. Navzoči stranki se more vabilo naznaniti ustmeno ter je to posvedočiti z zapiskom v spisih ali v poslovnem zapisniku, ki ga mora podpisati povabljen stranka.

### § 15.

Stranka, ki noče ali ne more slušati poziva pred posredništvo, mora to najpozneje na dan pred določeno poravnavno razpravo naznaniti posredništvu, sicer ji more posredništvo naložiti globo od pol krone do pet kron. Take globe se izterjajo kakor denarne dajatve, ki se naj vrše po veljavnem občinskem sklepu za občinske namene in zapadejo v prid pristojnemu krajnemu ubožnemu zakladu.

Uporabljati prisilna sredstva zoper stranke, ki ne slušajo poziva, je nedopustno. Da stranke niso dolžne priti pred posredništvo, da se jim pa zaradi zamujenega ali zakasnelega naznanila, če ne pridejo, morejo naložiti globe, ter znesek teh glob je strankam naznaniti že pri vabitvi.

Na aktivne vojaške deželnobrambovske in orožniške osebe se sprednje kazenske določbe ne smejo uporabljati; te osebe se imajo vabiti pred posredništvo posredovanjem njihovega predstojnega poveljstva (člen I, § 2, zakona z dne 27. februarja 1907, drž. zak. št. 59).

### § 16.

Strankam je prosto priti osebno k poravnavnim razpravam v državljanskih pravnih zadevah (§ 10.) pred posredništvo, ali se dati zastopati po pooblaščenjih.

### § 17.

Pred začetkom poravnave razprave se ima posredništvo pred vsem prepričati:

- a) ali so stranke zmožne same se zastopati;
- b) ali so, kadar se vsled nadoletnosti, skrbstva ali konkurza ne morejo zastopati, zastopane po onih osebah, ki jih imajo po zakonu pred sodiščem zastopati;
- c) ali imajo morda došli pooblaščenji pooblastilo, ki jih upravičuje sklepati poravnavo.

Zaupniki morajo pred začetkom poravnave razprave izrečno naznaniti strankam, da se ne more uporabljati zoper stranko, kadar se poravnava ne doseže, nobena njena izjava stranke v poznejši pravdi (§ 4. zakona z dne 21. septembra 1869, drž. zak. št. 150).

### § 18.

Posredništvo ima zaslišati obe stranki, uvaževati njuna dokazila ter, če možno zlepa poravnati sporno zadevo. O poravnavnih razpravah se ne smejo sestavljati zapisniki. Kadar se sklicujejo stranke na priče

in zvedence in pridejo ž njimi k poravnalni razpravi, staviti je nanje vprašanja, sposobna za pojasnitev stvarnega položaja. Vabljenje prič in zvedencev posredništva ni dovoljeno. Izvedbo ogleda na licu mesta more posredništvo v slučajih, povzročujočih ogledne stroške, odrediti zavisno od predhodnega stroškovnega založka.

#### § 19.

Započeto poravnavno razpravo je nadaljevati, dokler se ne doseže poravnava ali dokler ne pride posredništvo do prepričanja o brezuspešnosti poravnavega poskusa. Na prošnjo obeh strank se more započeta razprava preložiti na primeren način. Zapriseganje posredništvu ni dovoljeno; tudi se pred posredništvom ne more skleniti poravnava na prisego (§ 3, zakona z dne 21. septembra drž. zak. št. 150).

#### § 20.

Pri ugotovitvi poravnave mora posredništvo paziti na to, da se izpolnitvena zaveza glede glavničnega in obrestnega zneska, plačilnih rokov in drugih pogojev, nastalih iz kakovosti sporne zadeve določi natančno, ter, da se v slučaju zahtevane povrnitve stroškov tudi doseže sporazum glede zadevnega stroškovnega zneska.

#### § 21.

Kadar pride do poravnave, jo je vpisati v uradno knjigo pri posredništvu.

Vpis mora obsegati:

- a) številko, pod katero se vpiše poravnava v uradni knjigi;
- b) označbo dneva mesca in leta sklenjene poravnave;
- c) natančno označbo strank ter, kadar so prišli mesto njih pooblaščenca, natanko označbo njihovo, kakor tudi njihovih pooblastil z opazko, da vsebujejo pooblaščenje za sklenitev poravnave;
- d) označbo spornega predmeta, o katerem se je sklenila poravnava;
- e) poravnavo samo z dobesedno vsebino.

Kadar je zaradi nedostale svojepravnosti katere stranke potrebno sodno odobrenje poravnave, je v uradni knjigi opomniti, ali se je to dovoljenje izkazalo, ali se pridržalo njega naknadno izposlovanje.

Zapis v uradno knjigo je strankam prečitati ter v uradni knjigi pripomniti, da se je to zgodilo.

Stranke, kakor tudi zaupniki, pred katerimi se je sklenila poravnava, imajo zapis v uradni knjigi podpisati (§ 5, zakona z dne 21. septembra 1869, državnega zak. št. 150).

#### § 22.

Uradna knjiga, določena za vpisovanje poravnav, mora biti vezana pred uporabo, kot prvi, drugi, tretji itd. zvezek in tudi označena stran za stranjo s tekočimi številkami.

Skozi vse liste uradne knjige je potegniti vrstico, in oba njena konca pritrditi na zadnji strani z občinskim pečatom. Ravno tam ima župan zaznamenovati število listov in pridjati svoj podpis.

V uradno knjigo je pod tekočimi številkami vpisovati posamezne sklenjene poravnave po vrsti, kakor so se sklenile. V novo začelih uradnih knjigah se začne zaznamenovanje s številkami zopet od začetka.

Uradno knjigo je voditi natanko in razločno. V nji se ne sme nič strugati, počez ali med vrste vpisati. Kadar je črtati besede, se mora to zgoditi tako, da vse prečrtano ostane čitljivo. Vpiski se morajo zapisovati na robu in jih morajo stranke podpisati posebej.

Uradno knjigo je skrbno shranjevati in varovati pred vsako zlorabo. Isto velja za že popisane uradne knjige. Predložena pooblastila pooblaščenih strank je pri uradu shraniti v izvirniku ali poverjenem prepisu (§ 6, zakona z dne 21. septembra 1869, drž. zak. št. 150).

K uradni knjigi je voditi abecedni iskalnik, v katerega je vpisovati imena strank, med katerimi se je bila sklenila poravnava, z navedbo strani uradne knjige, na kateri je vpisana poravnava.

#### § 23.

Kjer to zahteva večji poslovni obseg posredništva, je pri posredništvu voditi poseben poslovni zapisnik, v katerega je vpisavati došle prijave, o njih odrejena vabila ter okolnost, ali se je vršila poravnalna razprava ali se je doseгла poravnava ali ne.

#### § 24.

Udeleženi strankam je na ustno ali pismeno zahtevo izdati uradno listino o sklenjeni poravnavi.

Ta uradna listina mora s pozivom na številko zvezka uradne knjige vsebovati dobesedni prepis zapisa tega, kar se je v njo vpisalo (§ 21); podpisati jo mora župan in eden član posredništva, pritisnivši na njo občinski pečat (§ 7, zakona z dne 21. septembra 1869, drž. zak. št. 150).

#### § 25.

Poravnave, sklenjene pred občinskim posredništvom v zmislu pričujočih določb, imajo moč sodnih poravnav in je uradne listine, ustrezajoče določbam § 24. o poravnavam, enačiti uradnim odpravkom sodnih poravnav.

Na podstavi poravnav, s katerimi se deli katastrska parcela (§ 10, lit. b), se more ta delitev izvesti v zemljiški knjigi le takrat, kadar popis ali geometrijski očit delitve v uradni listini ali njej priloženem situacijskem načrtu ustreza obstoječim prepisom (člen I., § 8, zakona z dne 27. februarja 1907, drž. zak. št. 59).

#### § 26.

Po členu I., § 9, zakona z dne 27. februarja 1907, drž. zak. št. 59, veljajo glede kolkovnih in neposrednih pristojbin nastopne določbe:

Kadar so se stranke poravnale na plačilo denarne vsote upravičencu do všteti 200 kron, je ob vpisu poravnave v uradno knjigo uporabiti oni kolek, ki pride po lestvici II., z izredno doklado na poravnalni znesek.

O vpisu poravnav:

- a) v sporih o določitvi ali popravitvi mej nepremičnih posestev, kadar se s tem ne prenese imovina od ene izmed udeleženihi oseb na drugo ali na kako trejo osebo;
- b) v sporih o posesti, če se poravnava omejuje na obnovo motene posesti, je uporabljati kolek za 1 krono.

V vseh drugih primerih je za vpis poravnav v uradno knjigo plačati pristojbino kakor od sodnih poravnav in ima posredništvo v osmih dneh po sklepu poravnave v svrhu pristojbinske odmere izročiti kolka prosti izpisek iz uradne knjige za odmero pristojnem uradu.

Vsi pred posredništvom sestavljeni zapisniki, pri njem vložene prošnje in vloge in prva izdaja uradne listine so kolka prosti. Nadaljni odpravki uradne listine so zavezani istemu kolku, kakor odpravki sodnih poravnav.

### § 27.

Iz občinskih zaupnikov sestavljeno posredništvo je po naslednjih določbah pristojno vršiti pravne poskuse v zadevah zaradi razžaljenja časti.

Kadar imata zasebni obtožitelj in obdolženec svoje bivališče v okolišu istega posredništva in kadar

je posredništvo upravičeno za pravne poskuse v zadevah zaradi razžaljenja časti, se more začeti postopek zaradi prestopkov zoper varnost časti po §§ 487, do 497, o. k. z. pri sodišču še-le takrat, če je ostal pravni poskus pred posredništvom brez uspeha. Kadar se potrdilo o tem ne predloži že pri vložitvi zasebne obtožbe, je tožbo uradoma odstopiti pristojnemu posredništvu v svrhu pravnega poskusa.

Ta določba se ne uporablja:

1. kadar se je storilo kaznjivo dejanje z vsebino kake tiskovine.

2. kadar je razžaljenec ali razžaljitelj aktivna vojaška, deželno-brambovska oseba (člen II., § 1, zakona z dne 27. februarja 1907, drž. zak. št. 59).

Kadar je v okolišu iste občine ustanovljenih več za pravne poskuse v celem občinskem ozemlju pristojnih posredništev, (§ 1, odstavek 3), onaj mora vršiti pravni poskus ono posredništvo, v čegar okolišu, določenem za vršitev poravnavnih poskusov v državljskih pravnih zadevah, ima obdolženec svoje domovališče ali bivališče. Kadar je pristojnih več posredništev, mora vršiti pravni poskus ono posredništvo, pri katerem se je zadeva najprej vložila. (Dalje prihodnjic.)

## Vprašanja in odgovori.

### 15. Cestni okrajni odbor K.

Vprašanje:

Delavska zavarovalnica proti nezgodam v Trstu je pozvala cestni okrajni odbor, da plača za obrat „Popravljanje in vzdrževanje cest“ zavarovalni prispevek za I. polletje 1916 v znesku 26 K 88 h.

Prosimo pojasnila, ali so cestarji podvrženi zavarovalni dolžnosti ali ne, v pritrdilnem slučaju, kdo mora plačati predpisani zavarovalni prispevek, ali cestni okrajni odbor ali deželni odbor, ker gre le za deželne cestarje?

Odgovor:

Predmet Vašega obrata „Popravljanje in vzdrževanje cest“ tvorijo edinole v Vašem cestnem okraju ležeče deželne ceste I. in II. vrste. Po § 30. cestnega zakona z dne 21. februarja 1912, dež. zak. št. 22 iz leta 1913, so cestni okrajni odbori glede uprave deželnih cest le pomožni organi deželnega odbora, vsled česar bi morala zavarovalnica poslati svoj odlok o predpisu zavarovalnega prispevka deželnemu odboru, ne pa cestnemu okrajnemu odboru. Zadnjemu vročeni odlok torej ne more nikoli postati pravomočen in cestnemu okrajnemu odboru se ni treba nanj ozirati.

Pa tudi v stvari sami nima zavarovalnica prav. Deželni cestarji sploh niso zavezani zavarovanju proti nezgodam, kakor je na neko tozadevno pritožbo deželnega odbora razsodila c. kr. deželna vlada v Ljubljani z odločbo z dne 1. februarja 1916 št. 2760.

Ako Vam dela zavarovalnica kake sitnosti, obrnite se za pomoč do deželnega odbora in mu predložite vse dotične spise.

### 16. Županstvo občine M.

Vprašanje:

Pri nas je posestnik, ki ima edinega sina. Ta je bil potrjen k vojakom 1. 1914 in je kmalu po mobilizaciji odšel k vojakom. Dotični posestnik ima sicer malo zadolženo posestvo, vendar vpoklicani sin mu je bil pri kmečkem delu glavna opora. Sedaj mora najemati in drago plačevati delavce, če hoče da obdela polje, preživi sebe, svojo ženo in še eno hčer. Trikrat je že prosil pri okrajni komisiji za državni prispevek za preživljanje svojcev mobilizovancev, toda komisija je dosedaj njegovo prošnjo vedno zavrnila, češ da je sin v prezentni službi, vsled česar njegovi svojci nimajo pravice do prispevka za preživljanje. Prosim pojasnila, če se v tem slučaju ne da ničesar doseči. Saj je z novim vojnim zakonom vpeljana pri skupni vojski dveletna prezentna služba! Zakaj komisija noče držav-

nega prispevka dotičnemu posestniku nakazati vsaj od onega časa naprej, ko je potekla dveletna doba? Bi se li dalo v tem slučaju kaj doseči s posredovanjem deželnega odbora?

Odgovor:

V zmislu zakona z dne 26. decembra 1912. drž. zak. št. 237, imajo pravico do prispevka svojcem mobilizovancev oni svojci, kojih živež je bil doslej v bistvenem odvisen od dohodka, doseženega od dela tistega, ki je pritegnen na aktivno službovanje in ni več zavezan prezentni (dejanski) vojaški službi. Svojci onega, ki služi še prezentno, nimajo tedaj pravice do državnega prispevka, če tudi so drugače dani vsi drugi pogoji. Sin Vašega posestnika je bil potrjen in je tudi odrinil k vojakom (in sicer je pridelen k pehoti) 1. 1914. Z novim vojnim zakonom iz 1. 1912. znaša redna službena dolžnost pri skupni vojski v obče 2 leti, toda § 80. tega zakona določa, da se pri pehoti, lovskem krdelu, pri topničarstvu in tehničnih krdelih za tiste, ki so potrjeni v prvih treh letih veljavnosti tega zakona, ohrani v moči še dolžnost 3 letne prezentne službe. Sin posestnika iz tamošnje občine služi tedaj še vedno prezentno, vsled česar je bila zavrnitev prošnje za državni prispevek utemeljena. Pri onih vpoklicanih, ki so ob poklicu v vojaško službo v 1. 1914. imeli pravico do ugodnosti po vojnem zakonu (uvrstitev v nadomestno rezervo, pa te ugodnosti niso uveljavljali, ker so mislili, da bi bilo to z ozirom na sedanje razmere brezuspešno, določa ukaz ministrstva za deželno brambo z dne 2. januarja 1915. št. 5528. iz 1. 1914, da se prošnje njihovih svojcev za državni prispevek — če so drugače dani vsi pogoji — morejo vpoštevati. V Vašem slučaju se posestnik tudi na ta ukaz ne more sklicevati, ker njegov sin z ozirom na to, da je oče še zdrav, trden, za delo sposoben in še ni prekoračil 65. leta starosti, ni imel pravice do ugodnosti, ki jo določa § 31. vojnega zakona. V zadevi se torej ne da ničesar napraviti. Tudi posredovanje dež. odbora v tej zadevi bi bilo popolnoma brezuspešno.

17. Županstvu občine Št.

Vprašanje:

Pred par leti je prišla iz sosedne občine neka ubožna družina in se naselila v naši občini. Sedaj je umrl oče tej družini. Z njegovim pogrebom je naraslo nekaj stroškov. Prosim pojasnila, kdo da je dolžan te stroške plačati? Naša občina, kjer je dotičnik umrl, ali sosedna občina, kamor je bil umrl pristojen?

Odgovor:

Po zakonu z dne 28. avgusta 1. 1883. dež. zak. št. 17. mora domovna občina skrbeti za svoje obubožane občince. Po § 3. tega zakona se ta dolžnost ne razteza samo na preskrbovanje živih ubožcev, temveč tudi pokopavanje umrlih. Pogrebne stroške v vašem slučaju mora tedaj plačati sosedna občina, v kateri je imel umrli domovinsko pravico. Opozarjamo Vas pri

tej priliki na precej podobno vprašanje, ki je bilo obravnano po št. 3. v „Občinski upravi“ iz 1. 1916.

18. G. P. K. v S.

Vprašanje:

Po mojem travniku gre zastarana steza-bližnjica do sosednjih hiš. Zdaj je velik plaz z zemljo vred potegnil tudi precejšen kos steze v globel.

Prebivalci onih hiš hočejo zdaj nadomestiti dotični kos steze tako, da po ovinku delajo pač toliko nove steze pa travniku. Jaz sem to prepovedal, češ da ne pustim delati nove steze, naj napravijo brv, ali kakor hočejo, za kar se pa oni ne zmenijo, češ da steza mora biti. Ali jih res ni moči prisiliti? Kako?

Odgovor:

V tem vprašanju tiči več pravnih vprašanj, katerih rešitev je predpogoj natančno poznanje kraja (lege) in zgodovine predmetne poti in se dani slučaj brez teh podrobnosti ne da zanesljivo določiti.

V obče pa pride vpoštev:

1) Vprašanje, ali je dotična pot javna pot (služeča vsem hišam in prebivalcem dotične okolice), v katerem slučaju je dolžna javna oblast (občina itd.) skrbeti za vzdrževanje.

Če je pot zasebna, nastane vprašanje, kdo jo ima vzdrževati, ali lastnik sveta, ali vsi oni, katerim služi, torej gospodujoče ali služneče zemljišče.

Kadar nihče ni dolžan vzdrževati in obnavljati steze, ali se steza sploh ne more več obnoviti, — mora steza prenehati.

V tem oziru je merodajna določba § 525. obč. državl. zak.

Pogubitev služnečega ali gospodujočega zemljišča ustavi sicer služnost; kakor hitro pa se svet, ali poslopje zopet postavi v prejšnji stan, ondaj dobi služnost zopet svojo prejšnjo veljavo. Domnevno gre v predmetnem slučaju za služnost pešpoti (§§ 492., 493. o. d. z.), ki pristojna vsem prebivalcem hiš dotične soseske, ali morda posameznim hišam.

2) Drugo pošteveno vprašanje je vprašanje „plaza“ oziroma potezine.

Za plaze oziroma potezine nima zakon posebne določbe, pač pa urejuje plazu povsem podobni značaj povodnje odtrganine, — če namreč moč reke odtrga znaten del zemljišča in ga zanesse na tuji breg, in pri tem ostaja razlika glede prenešene in prvotne zemlje vidna in dokazna v naravi, po drevesih ali rastlinah sploh, ali po umetnih znakih: plotovih, mejnikih itd. Ta slučaj takozvane odtrganine je urejen v § 412. o. d. z. Vzlic prirodnemu prenosu lastnikove zemlje na tuje zemljišče ne zgubi lastnik svoje lastninske pravice takoj, ampak še le, kadar se zamolči, to je kadar ne uveljavlja svoje lastninske pravice tekom izključujočega roka enega leta s tem, da jo zahteva in spravi nazaj. Povsem enako je reševati slučaj zemeljske potezine. Misliti je n. pr. na dva sosedna vinograde, katerih leži eden poleg drugega, toda eden

višje drugega. Vsled trajajočega deževja se potegne večji ali manjši „plaz“ višjega vinograda s trtami, koli ali celo stavbami nizdol na nižje ležeči vinograd. Zemlja potezine je vidno razločljiva od nasutega vinograda. Kakor pri odtrganini je tudi pri potezini povzročila nasutek povsem enaka prirodna sila in sta si oba slučaja očitno sorodna. Zato je tudi v slučaju vidne in dokazne potezine lastnik po zmislu § 412. o. d. z. upravičen tekom izključujočega roka enega leta zahtevati in spraviti svojo potezino nazaj.

V pričujočem slučaju ima lastnik travnika pravico tekom enega leta dobiti plazovino — če se je pogreznila v tujo globel, nazaj; dolžnosti za to pa iz položaja samega nima.

Evo dobesedje zakona.

Naravni prirastek:

e) z namlajevanjem (naplavljanjem):

§ 411. Zemlješina, katero vodovje neopazno naplavi na breg, pripada lastniku obrežja.)\*

f) z odtrganjem zemlje:

§ 412. Kadar se pa opazljivi del zemlje po rekinu sili naloži na tuje obrežje; ondaj zgubi poprejšnji posestnik do nje samo v tem slučaju svojo lastninsko pravico, če je ne izvršuje tekom enoletnega roka.

3. Glavno vprašanje pričujočega slučaja tiči v tem, če je lastnik travnika zavezan — stezo na novo napraviti.

Samo po stvarnem položaju ne more biti k temu zavezan. Izključeno pa ni, da bi stvarni položaj izjemno ne bil tak, da bi bila taka zaveza za obnovitev steze možna — iz zgodovine nastanka stezinega zemljišča ali vsled obstoječe svoječasne dogovorne zaveze med udeleženci.

Po posebni določbi § 482. o. d. z. lastnik služnega zemljišča (tukaj travnika) praviloma ni zavezan, ničesar storiti, ampak je obvezan izvrševanje služnosti samo trpeti.

Če so podrobne razmere drugačne in posebne, se zadeva rešuje po teh podrobnih razmerah.

Zato se predmetni slučaj na dani podlagi ne da rešiti enostavno z: „da“ ali „ne“. Sami od sebe pa uporabljevalci steze nimajo pravice preminjati stezo na drugi del travnika, ker bi s tem razširjevali obstoječo služnostno pravico, kar je po § 485. o. d. z. prepovedano, in določeno, da se smejo služnosti izvrševati samo v tesni meri, kolikor to dopušča njih „narava in smoter“ njihove ustanovitve.

Če pride do tožbe, kaže posvetovati se poprej pri pristojnem sodišču.

## Razno.

**Razveljavljeni ukaz.** Z ukazom z dne 27. junija 1916. dež. zak. št. 27. je c. kr. deželna vlada v sporazumu s c. in kr. poveljstvom 5. armade omejila sekanje domačega kostanja. Po tem ukazu je bilo za sekanje domačega kostanja v gozdih treba dovoljenja c. kr. okrajnega glavarstva. Brez dovoljenja so se smeli posekati samo kostanji izven gozdov, torej v logih in v večjih skupinah, toda tudi tukaj samo posamezna stara drevesa, ki niso več rodila ali pa so bila poškodovana. Dovoljenje za sekanje domačega kostanja se je smelo dati samo v času od 1. oktobra do 1. aprila, tedaj samo v dobi, ko rast počiva. Z razglasom z dne 19. aprila 1917. dež. zak. št. 20. je c. kr. deželni predsednik za Kranjsko naznanil, da se ta ukaz na podlagi ministrskega ukaza z dne 2. aprila 1917. dež. zak. št. 147. v polni meri razveljavi. Sekanje domačega kostanja ni tedaj od aprila letošnjega leta naprej podvrženo nobeni omejitvi več.

**Ukaz voditelja poljedelskega ministrstva v sporazumu z udeleženi ministri glede prometa z**

\*) Iz pravosodja vrhovnega sodišča:

1. § 411. Pri povodnji na zemljišču nabrani pesek ne spada pod vidik prirastka. — O. 22. januarja 1856, št. 514 zb. 156.

2. Naplavina pripada tudi v reki novonastalemu otoku. O. 18. februarja 1903, št. 16.322 zb. VI. 2262.

**govejo živino.** Državni zakonik z dne 3. maja t. l. prinaša pod št. 192. nov ukaz glede prometa z govejo živino. Ukaz je stopil v veljavo z dnem razglasitve, s katerim dnem se je tudi razveljavil tozadevni prejšnji ukaz z dne 23. septembra 1916. drž. zak. št. 321. V bistvu se novi ukaz prav malo razločuje od prejšnjega. Nekoliko sprememb ima glede udov osredne komisije za promet z živino, novo pa je določilo, da se posestnikom, ki živine nočejo prodati, temveč se jim je tista morala prisilnim potom odvzeti, odbije 5% od skupne cene. Kupnina se po novem ukazu mora plačati tekom 10 dni od dneva prevzetja in sicer ali v gotovini ali potom nakazila po poštni hranilnici. Povsem novo je določilo, da smejo c. kr. okrajna glavarstva za dela, ki jim jih nalaga ukaz glede prometa z živino, nastaviti posebne organe takozvane prometne nadzornike.

**Državni prispevki za preživljanje svojcev mobilizovanih in med vojsko rojeni nezakonski otroci.** V zmislu § 2. postave z dne 26. decembra 1912. drž. zak. št. 237. spadajo tudi nezakonske matere in nezakonski otroci med one svojce, ki imajo pravico do državnega prispevka za preživljanje, če je nezakonski oče moral odriniti k vojakom in je po § 3. zgoraj navedenega zakona živež nezakonske matere, odnosno

otroka bil v bistvenem dokazano odvisen od zaslužka, doseženega od dela vpoklicanega nezakonskega očeta. V prav malo slučajih se more trditi sicer, da je bila preživa nezakonske matere in nezakonskih otrok v bistvenem odvisna od dohodka, doseženega iz dela nezakonskega očeta, ker prispevki, ki jih nezakonski oče navadno plačuje, niso posebno veliki in je nezakonska mati vedno v precejšnji meri navezana pri preživi sebe in otroka na zaslužek iz dela svojih rok, vendar se je pri nas povsodi oziraje se na duh in ne na črke zakona delalo tako, da se je nezakonskim materam dovolil državni prispevek vselej, kadar se je dokazalo, da ji je nezakonski oče plačeval alimentacijo ali jo sicer drugače podpiral.

To je bil slučaj pri nezakonskih otrocih, ki so bili rojeni, predno je nezakonski oče odrinil k vojakom, in pri katerih je bil tisti sploh v položaju skrbeti za svoje otroke. Kaj pa z nezakonskimi otroci, ki so bili rojeni sedaj, zadnji čas, že med vojsko? V teh slučajih živež nezakonske matere in otroka ni odvisen navadno od dohodka očeta, ker je ta pri vojaki in v premnogih slučajih ne more plačevati alimentacijskih prispevkov in sploh nezakonske matere prav nič podpirati. Okrajne komisije z malimi izjemami so stale na stališču, da takim nezakonskim materam ne gre prispevek za preživljanje. C. kr. upravno sodišče na Dunaju je v tem oziru drugega mnenja! Navedem razsodbo, ki jo je upravno sodišče pred kratkim v stvari izdalo. Z odločbo iz l. 1916. je okrajna komisija za preživljanje prošnje V., ki je prosila za prispevek za svojo, dne 22. aprila 1916. rojeno nezakonsko hčer Ivano, zavrnila, češ da je nezakonski oče že od l. 1914. pri vojaki in tedaj ne morejo biti dani za državni prispevek merodajni pogoji, ki jih predpisuje § 3. zakona z dne 26. decembra 1912. drž. zak. št. 237. Proti tej odločbi se je V. pritožila na c. kr. upravno sodišče, ki je odločbo okrajne komisije za preživljanje kot v postavi neutemeljeno razveljavilo. Svojo razsodbo utemeljuje upravno sodišče sledeče: V zmislu §§ 2. in 3. citirane postave ima med vojno spočet in rojen otrok vpoklicanca pravico do prispevka za preživljanje in sicer v izmeri po § 5. odstavku 1. pod pogojem, da je njegov oče imel pred vpoklicom v vojaško službo zaslužek in da je le vsled vpoklica v vojaško službovanje zadržan postavno za otroka skrbeti. V danem slučaju je dognano, da je oče kot rudar imel dovolj zaslužka, da bi s tem lahko skrbel za svojega otroka, če bi ne bil poklican v vojaško službovanje, vsled česar zavrnitev prošnje za prispevek za preživljanja ni bila v postavi utemeljena.

**Poljske škodljivke vrane, srake in kavke kot človeška hrana.** Škodljivost vran, srak in kavk je splošno znana. Škoda, ki jo spomladi in jeseni napravljajo te ptice na polju, je precej občutna in to zlasti zadnji čas, ko so se pri nas vsled prepovedi streljanja te živali precej zaredile. Potreba in v interesu poljedelstva je tedaj, da se imenovane škodljivke kolikor mogoče zatirajo. Kar pa sedaj pride poleg

tega v poštev, je pa zlasti tudi to, da je njih meso užitno. Pri današnji pičlosti na hrani postane to v krajih, kjer se te živali nahajajo v velikih množinah, lahko velike važnosti. Saj skušamo danes porabiti vse, kar se porabi da. V naših krajih so ponekod že pred vojsko — če tudi ne pogosto — vživali meso vran in srak. Po zatrdilu teh je meso mladih vran in srak celo zelo ukusno in ne pretrdo. Tudi jajca, ki so le nekoliko manjša od kurjih, so okusna in bi se dala pri današnji draginji dobro porabiti. C. kr. poljedelsko ministrstvo je tudi na to zadevo obrnilo svojo pozornost. Naročilo je podrejenim oblastem, da na to opozore prebivalstvo in ga primerno poduče.

**Niklnasti 20 vinarski novci.** Z ukazom c. kr. finančnega ministrstva z dne 31. julija 1916. drž. zak. št. 237. je bilo zaukazano, da se morajo niklnasti 20 vinarski novci oddati in zameniti do 30. aprila l. 1917. Z ozirom na izredne razmere in z ozirom na to, da del prebivalstva vsled danih razmer tega do določenega dne ni moglo storiti, je finančno ministrstvo na Dunaju v sporazumu z ogrskim finančnim ministrom določilo, da se morajo 20 vinarski novci sprejemati do nadalje še naprej povsod in pri vseh plačilih in izplačilih.

**Oddajanje vojaških konj za kmetijska in gozdarska dela.** Po odredbi vojnega ministrstva se bodo dajali vojaški konji za izvršitev kmetijskih in gozdarskih del v l. 1917 v čim največjem številu. Prosilci (občine, posamezni posestniki itd.) naj se tozadevno obrnejo do c. kr. okrajnega glavarstva ali pa naravnost do deželne delavske izkazovalnice [za Kranjsko v Ljubljani, Bleiweisova cesta (palača c. kr. deželne vlade)]. Konje dobe prosilci nanovo podkovane in z dobro opremo. Oddajo konj odreja po naročilu c. in kr. vojaškega poveljstva v Gradcu vojaška nadomestna krdela (nadomestne baterije, nadomestni eskadroni itd.), ki imajo konje. Prosilci se obveste o odhodu konj brzojavno. Za nadzorovanje konj se prideli za dva para konj po en mož, za 20 do 30 konj pa po en zanesljiv podčastnik. Hlev in krmo za konje kakor tudi prenočišče in hrano za prideljene može mora preskrbeti prosilec. Za prehranitev moštva odpadajoči znesek se delodajalcu povrne. Razen tega mora delodajalec dati vsakemu možu v kraju običajni mezdi odgovarjajočo doklado, ki jo določi okrajno glavarstvo, a ne sme biti manjša nego 3 krone.

Konji se oddajajo le proti vsakočasnemu preklicu; prosilec je dolžan, izposojenega konja vrniti takoj po prejemu poziva. Prosilci so dolžni, prevzete konje ohranjevati vsaj v tistem stanju, v katerem so jim bili izročeni. Konji, ki oslabe vsled prevelikih naporov, neprimernosti hleva in slabe ali nezadostne krme, kakor tudi konji, ki se porablajo namesto za kmetijska in gozdarska za druga dela, se za kazni takoj odvzamejo.

V slučaju bolezni mora konje zdraviti živinozdravnik na prosičeve stroške. Ako je bil konj za kazni odvzet ali pa če je konj zbolel, oziroma poginil, mora posestnik v slučaju krivde povrniti škodo.

V teh težkih časih, ko vlada občutno pomanjkanje konj in delavne živine sploh, moramo biti vojaški upravi hvaležni, da je pripravljena oddajati konje za kmetijska in gozdarska dela pod ugodnimi pogoji. Županstva naj svetujejo vsem posestnikom, ki potrebujejo konj, da se v izdatni meri poslužujejo te ugodnosti in takoj poprosijo zanje ali pri domačem c. kr. okrajnem glavarstvu ali pa pri deželni delavski izkazovalnici.

**Nekaj sprememb glede pridobninskega davka.** Cesarska naredba z dne 7. marca 1917, drž. zak. št. 109, prinaša v tej zadevi nekaj važnih določb. Kakor znano mora plačevati pridobnino vsak, kdor izvršuje kakšno obrt n. pr. mizar, gostilničar, čevljar itd.

Za leto 1917 se bo odmeril pridobninski davek na podlagi razmer v letu 1916. Dosedaj se je odmerila pridobnina skoro 20 let že na podlagi razmer od julija do konca junija tistega leta, ki je pred davčnim letom. Tako so se za odmero pridobnine za leto 1916 vzele za podlago razmere od julija 1914 do konca junija 1915. Za leto 1917 se bodo pa vzele za podlago razmere iz leta 1916. Tako je sedaj po tej cesarski naredbi za odmero dohodnine in pridobnine za l. 1917 merodajno leto 1916.

Pri letošnji izjavi za pridobnino mora torej vsakdo navesti razmere v letu 1916: gostilničar mora navesti, koliko je potočil leta 1916 vina, piva in drugo, mlinar, koliko je zmel žita 1916 itd. Na podlagi teh podatkov odmeri potem pridobninska komisija pridobnino.

Nadalje določa cesarska naredba, da se davčne družbe ne izpremene. Kdor je že v davčni družbi, ostane, na novo se pa nihče ne uvrsti v davčno družbo. Takemu se odmeri pridobninski davek izven kontingenta. Tudi vsota vsega pridobninskega davka, ki ga morajo plačati člani davčne družbe, ostane za enkrat ista, ko leta 1916. Vračunajo se le popusti pridobnine, ki so se dovolili obrtnikom za leto 1916 vsled izvenrednih vojnih razmer.

**Prošnje za prispevek za preživljanje** so kolka proste. Ravnotako so proste kolka vse priloge, ki se priložijo takim prošnjam, tako n. pr. krstni, mrtvaški, poročni listi itd.

**Veseliški davek v Ljubljani.** Deželni odbor kranjski je sklenil v seji dne 8. ozir. 20. novembra 1916 sledeče: „Mestni občini ljubljanski se začasno in s pridržkom, da pozneje pritrdi tudi deželni zbor, dovoli pobirati veseliški davek od vstopnine pri vseh prireditvah, ki se vrše proti vstopnini, dalje od razstav in podobnih podjetij v zmislu določil, ki jih je sklenil ljubljanski občinski svet v svoji seji 19. septembra 1916 v prid mestnemu ubožnemu zakladu“. Ta sklep je zadobil Najvišje potrjenje.

**Predpisi o prodaji petroleja.** Petrolej na drobno prodajati smejo do konca avgusta samo tisti trgovci, ki jih določi politično okrajno oblastvo. Oddati se

sme le proti prejemni nakaznici, glaseči se na ime, v množinah in v času, ki je naveden v nakaznici. Prejemne izkaznice izdaja za obrate oddelek za mineralna olja (Mineralölabteilung) v trgovinskem ministrstvu, sicer pa politično okrajno oblastvo ali z njegovim pooblastilom županstvo.

**Posebna davščina, ki se je plačevala od žganjetoča, dalje od prodaje žganja na drobno in od trgovine z žganimi pijačami je odpravljena s cesarsko naredbo z dne 9. aprila 1917 drž. zak. št. 157.** Ta davščina je bila upeljana leta 1881. Plačevati so jo morali vsako leto dvakrat trgovci z žganjem. Visokost te davščine je bila odvisna od različnih okolnosti. Razločevati je bilo treba trgovino z žganjem kot glavno ali kot postransko obrt. Davščina je bila večja od glavne, manjša od postranske obrti, večja je bila od žganjetoča, manjša od prodaje žganja na drobno in še manjša od trgovine z žganjem. Tudi je bila visokost te davščine odvisna od velikosti kraja. Čim več prebivalcev je imel kraj, tem višja je bila davščina. Ta davščina je sedaj, kakor že zgoraj povedano, odpravljena.

**Izpremembe glede zemljiškega davka.** Komur so eelemtarne nezgode napravile toliko škode, da je bilo uničenih četrtnina ali več pridelkov parcele, ki je vsaj 2 ha velika, je lahko zahteval, da se mu je odpisal del zemljiškega davka. Ravno to je veljalo tudi za gozd, če je bil tisti velik vsaj 20 ha in je bilo vsaj 5 ha lesa uničenih.

Te določbe kot tudi določbe glede oproščenje davka od vinogradov radi trtne uši je odpravila cesarska naredba z dne 16. marca 1917, drž. zak. št. 124, in uredila zadevo sledeče:

Gotove vremenske nezgode se vsako leto skoro redno ponavljajo. Če je vremenska nezgoda primeroma dosti večja, kot so povprečno navadne vremenske nezgode in je bil vsled tega uničen večji del zemljiških ali gozdnih pridelkov, tedaj se lahko zahteva primeren popust zemljiškega davka. O tem popustu določuje okrajno glavarstvo v prvi in finančno ravnateljstvo v drugi instanci.

Od leta 1917 dalje se mora poleg zemljiškega davka plačevati še nekaj prispevek. Ta znaša 2 odstotka katastralnega čistega donosa. Ta prispevek se porabi v vsaki posamezni deželi v to, da se pokrijejo popusti zemljiškega davka vsled elementarnih nezgod.

## Nove knjige.

**Homerjeva Iliada.** I. — VI. spev. Prevedel: Fr. Omerza. Založila Katoliška bukvarna v Ljubljani. Cena broširani knjižici je K 1-60. Omerza se je lotil težkega in zato hvalovrednega dela, dati Slovencem največjega grškega pesnika v slovenskem prevodu. Prevedel je šest spevov.

**Albanska špijonka.** Spisal Iv. Dolinar. Založila Katoliška bukvarna v Ljubljani. Nevezana stane knjižica 80 h. Tvarina povesti je vzeta iz balkanske vojske leta 1912/13. Povest se vrši deloma na albanskem, deloma na starosrbskem ozemlju.